

Etablering utan neonikotinoider

Betbladlöss är svarta. Här syns löss med och utan vingar. De ovingade kan ha två rader av vita fläckar på ryggen. Nymferna är mindre, men liknar de vuxna lössen.

Sedan slutet av 90-talet har betorna etablerats med insektsbetningsmedel från gruppen neonikotinoider och betodlaren har inte behövt bekymra sig speciellt mycket för plantbortfall. Betningsmedel från gruppen blev förbjudna 2018 i EU och Sverige är ett av de länder som inte har dispens för att använda neonikotinoider i sockerbeter.

Årets sockerbetsfrö är insektsbetat med Force (teflutrin) som är en pyretroid och skyddar

plantan i de tidigaste stadierna. Enligt Syngenta, som marknadsför produkten, har plantan

Betning och skadeinsekter

DEL 1

ett skydd fram till 1–2 örtblad. Så medan fröet groor och de första 10–14 dagarna håller skyddet, beroende på väderlek och hur starka insektsangreppen blir. Erfarenheten är att neonikotinoiderna kan skydda plan-

torna i upp till tolv veckor efter sådd. Odlarna fick i år en ny situation att hantera och NBR har tillsammans med Nordic Sugar och Växtskyddscentralen byggt upp ett prognos- och varningssystem. På 22 platser i Skåne inventeras skador av insekter varje vecka och rapporteras direkt i er odlar-app "Sockerbetor" på telefonen (Nordic Sugar) och på sockerbetor.nu. De insekter som rapporteras i inventeringen är lilla betbaggen, betflugan samt svart betbladlus och grön persikbladlus. Men plantorna bedöms för fler problem. Säsongen startade tidigt med svaga angrepp av jordboende insekter, som exempelvis hoppstjärtar, tusenfotingar och jordlöpare, och i flera områden med kraftiga angrepp av jordloppor och trips.

Vilka insekter har vi sett?

Det har varit en speciell vår. Varmt med nederbörd i mars, medan april och första halvan av maj har varit kalla och torra. Trots det har vi sett skador av insekter. Inventeringen startade veckan efter påsk och vid Valborg började angreppen av jordloppor och trips att komma och observerades på cirka hälften av platserna. Vädret till trots, har angreppen sedan ökat och i mitten av maj ser vi angrepp av jordloppor på 15 av de 22 platserna. Hur kraftiga angreppen var varierade från fem procent angripna plantor till att samtliga plantor var angripna av jordloppor. Vid samma tidpunkt förekom tripsangrepp på 13 av platserna och angreppen varierade från fem procent an-

Ägg av betflugan. Det är inte första generationen som orsakar skördebortfall utan skörden påverkas mest om andra generationen växer sig stor och bladytan förstörs.

gripna plantor till att alla plantor var angripna av trips.

Betflugan

Redan omkring den 15 maj rapporterades de första äggen av betflugan i sydvästra delen av Skåne. Det är tidigare än vi är vana vid, speciellt vid rådande väderlek. Men det är säkerligen ett resultat av att vi varit ute och inventerat noga och verkligen letat efter insekter. Erfarenheten säger dock att första generationen av betflugan inte utgör ett hot mot sockerskörden utan det är först om andra generationen växer sig kraftig som dess minor kan komma att påverka bladytan så kraftigt att sockerskörden äventyras. Hur populationen utvecklas beror till stor del på väderleken, så det återstår att se vilka problem vi får.

Beredskap inför bladlöss

Redan i mitten av maj fann NBR betbladlus i danska betningsförsök. Det är tidigt, vilket följer indikationerna från länderna söder om oss. I exempelvis Storbritannien är populationerna på en hög nivå historiskt tidigt. Det är fjolårets gynnsamma och varma säsong följt av en förhållandevis mild vinter som är orsaken till att experterna ser en ökad risk för bladlusangrepp också i vårt område.

I dagsläget är endast pyretroider registrerade för användning i sockerbetor. Så för att möjliggöra en selektiv bekämpning av bladlusen krävs att en dispens beviljas av Kemikalieinspektionen.

Desirée Börjesdotter,
NBR Nordic Beet Research